

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2006 rd

Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitras verksamhetsberättelse för år 2005

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 april 2006 Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitras verksamhetsberättelse för år 2005 (B 2/2006 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- förvaltningsrådets ordförande Mari Kiviniemi, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra

- förvaltningsrådets ordförande Jouni Backman, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra
- överombudsman Esko Aho, programdirektör Maaret Heiskari, programdirektör Hannu Hanhijärvi, programdirektör Anu Harkki, programdirektör Jukka Noponen, finans- och ekonomidirektör Magnus Sjöblom och utredningschef Vesa-Matti Lahti, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra.

BERÄTTELSEN

Under verksamhetsåret siktade Sitra med sina nya program på så stor samhällelig genomslagskraft som möjligt. Sitras programområden är innovationer, hälsovård, kost och näring, miljö, Ryssland och Indien. Verksamhetsformen inom programmen är forskning, strategiprocesser, innovativa experiment, utveckling av ny affärsverksamhet samt företagsfinansiering.

Innovationsprogrammet (2004—2008) syftar till att göra Finland till en föregångare i fråga om samhällseliga och ekonomiska innovationer. Sitra har inrättat ett nätverk för nationell anteciperingsom som ska identifiera för Finlands framtid viktiga utmaningar och möjligheter. Programmet utreder bl.a. hur innovationer framtagna utomlands bättre ska kunna utnyttjas. Det konkreta syftet är att hitta, evaluera och på ett kostnadseffektivt sätt kommersialisera innovationer med kommersiell potential.

Hälsovårdsprogrammet (2004—2009) har som ambition att finna nya lösningar och handlingsmodeller för branschen för att medborgarna ska få bättre service och verksamheten bli effektivare. Papperslös hälsovård är ett av fokusområdena.

Kost- och näringsprogrammet (2004—2007) tar sikte på att stärka den finländska livsmedelsbranschens positioner på den internationella arenan och främja hälsan. Kommersialisering av och en bättre internationell konkurrenskraft för smart mat, dvs. mat som placerar sig någonstans mellan basmat och mervärdesmat, har getts högt prioritetvärde. Ambitionen är att hitta några spetsprodukter som kunde få ett rejält fotfäste på den internationella marknaden.

Miljöprogrammet (2005—2007) har som mål att göra vår miljöteknik och miljökompetens till en betydande tillväxtbransch med internationell orientering.

Rysslandsprogrammet (2004—2007) har som mål att skapa en bredare referensram för de finsk-ryska ekonomiska relationerna på olika plan. Programmet består av tre delprogram: Strategi, Forum och Integration. Ett ökat samarbete och uppkomsten av ett nätverk mellan länderna hör till de viktigaste målen. Som exempel på ett konkret projekt kan nämnas ett nytt slags industribykoncept som ska hjälpa små och medelstora företag här hemma att internationalisera sig.

Indienprogrammet (2004—2006) syftar till att öka kännedomen om Indien i Finland. Programmet ska utreda på vilka områden samarbete

kunde bedrivas. Planer på en fortsättning finns, särskilt när det gäller kompetensutbyte.

Sitra finansierar sin verksamhet med avkastningen av grundkapitalet och finansieringsverksamheten. Grundkapitalet gav mycket god avkastning under rapporteringsåret, men även avkastningen av kapitalplaceringarna mer än fördubblades jämfört med året innan. Sitra uppvisade ett överskott på 45,8 miljoner euro för räkenskapsperioden 2005. Finansieringsbesluten avsåg ofta stora programblock och FoU-verksamhet. De gällde ett belopp på 28,9 miljoner euro, alltså ungefär lika mycket som 2004. I likhet med året innan ökade marknadsvärdet av Sitras grundkapital och är nu 662 miljoner euro.

Förvaltningsrådets uppfattning är att Sitras ekonomi står på en solid grund och att verksamheten är väl skött.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sitra lyckades starta upp alla programblock under rapporteringsåret. Från att tidigare ha varit en kapitalinvestor ägnar sig Sitra numera aktivt åt att utveckla den finska konkurrenskraften. Utskottet har redan tidigare (EkUB 6/2005 rd) ansett att Sitras vägval och nya fokusområden är motiverade.

Sitra koncentrerar sig i sin nya roll allt mer på att ta fram nya handlingsmodeller och att fundera på hur innovationer och teknologi kunde nyttiggöras i högre utsträckning. Det handlar om ett arbete med ett långt tidsperspektiv som inte upphör när de rätt kortvariga tidsbundna programmen löper ut utan där resultaten fortsatt bör nyttiggöras. Utskottet menar att det redan nu gäller att se till att de instrument och metoder som arbetet genererar framöver kan utnyttjas i så bred skala och så effektivt som möjligt. I fråga om aktörerna inom den offentliga sektorn betyder det att Sitra kontinuerligt måste nära samverka med de centrala ministerierna, Statens råd för vetenskap och teknologi, Finlands Akademi, Teknologiska utvecklingscentralen och Statens tekniska forskningscentral. En tydlig kontaktyta finns

också gentemot Finnvera och Finpro. Utskottet ser att nyttiggörandet av kunskap också har ett nära samband med utbildning, som inte omfattas av Sitras nuvarande handlingsmodeller trots att den biten utgör ett tydligt delområde. Exempelvis kurser i ekonomipolitik är fortsatt ett bra forum där såväl ekonomisk-politiska beslutsfattare som näringslivet kan få aktuell information.

Sitras ambition är att aktivt medverka till att Finland får en stärkt kompetens och ökad konkurrenskraft. Målen för alla programområden är högt ställda, alldeles som sig bör. Som en konsekvens av de nya handlingsmodellerna och målen bör också resultatstyrningen ses över. Utskottet understryker vikten av att effekterna av Sitras nya policy följs upp. För mätningen av arbetsresultaten behövs ett nytt heltäckande system som kan användas för att ge akt på hur samhället påverkas av en viss verksamhet och om resurserna används effektivt. I och med att programmen är relativt korta bör arbetet fortsätta även efter programtiden. Den insamlade informationen gör det möjligt att se hur Sitras nya vägval utfaller men kan också läggas till grund för ett effektivt genomförande av nya programområden.

Sitra använder olika handlingsmodeller för olika typer av program. Fonden har ett intensivt samarbetet med de medverkande finländska företagen och kan ibland av effektivitetsskäl välja att ha en representant i företagets förvaltningsorgan. Eftersom Sitra tydligare än förr koncentrerar sig på några få välavgränsade sektorer där företagen åtminstone delvis konkurrerar med varandra, är det enligt utskottet ytterst viktigt att värna om konkurrensneutraliteten. Också för situationer av det slaget bör Sitra skapa principer för god förvaltning (corporate governance) som borgar för att förtroendet och öppenheten bibehålls i förhållande till de kommersiella marknaderna.

Sitra håller fortfarande på med riskfinansiering, om också med tydligare inriktning på särskilda programområden. Placeringarna inom området Life Sciences, alltså bioteknologi, hör till de största. Som i sitt yttrande om Sitras föregående verksamhetsberättelse påpekar utskottet att statens riskfinansieringssystem behöver förklaras. Aktörerna är många och verksamhetsområdena är ibland diffusa. Av den anledningen får

Sitra absolut inte göra några snabba kursomläggningar när det gäller riskfinansiering. Eventuella ändringar i redan gjorda placeringar bör i möjligaste mån företas med hänsyn till företagets villkor. Med erfarenhet även från bioteknologi-sektorn bör Sitra göra upp noggranna planer för hur fonden framöver på ett så hållbart sätt som möjligt kan komma loss från nya placeringar i nya handlingsprogram. Det faktum att den nya strategin bygger på relativt kortvariga program gör det ännu viktigare att noga överväga placementspolitiken.

Förslag till beslut

Ekonomiutskottet anför

att riksdagen godkänner berättelsen och

att detta betänkande sänds till förvaltningsrådet för Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra för kännedom.

Helsingfors den 21 september 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Jari Leppä /cent
medl. Arto Bryggare /sd
Sari Essayah /kd (delvis)
Esko Kiviranta /cent
Martti Korhonen /vänst
Marjaana Koskinen /sd
Seppo Lahtela /cent

Jere Lahti /saml
Sirpa Paatero /sd
Klaus Pentti /cent
Antti Rantakangas /cent (delvis)
Martin Saarikangas /saml
Sari Sarkomaa /saml
Juhani Sjöblom /saml
Oras Tynkkynen /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.